

تاثیر کودتای ترکیه بر اتفاقات منطقه و حل بحران سوریه

دولت ترکیه به مردم خود تاکید دارد که در حال حاضر با یک صحنه و اقلیم جدید در عالم سیاست و تحولات منطقه رو به رو شده اند. همچنین آن ها از سرکوب کامل کودتا اطمینان نداشته چرا که، هنوز 42 بالگرد و چندین هواپیمای F16 مفقود هستند. اردوغان همچنان از شرایط حاکم بر کشور در وحشت بوده و از مردم درخواست داشته که با حفظ هوشیاری خود، آماده رخدادهای جدید باشند.

به گزارش آران نیوز: کشور ترکیه طی هفته های اخیر با مشکلات متعددی مواجه بوده است. ابتدا انفجار در فرودگاه آتاتورک و پس از آن انجام کودتای نافرجام، امنیت این کشور را با مشکل مواجه کرده است. بسیاری از کارشناسان معتقدند که کودتای اخیر به سبب تغییر رویه احتمالی اردوغان در مواجهه با بحران سوریه و در جهت حل آن بوده که با واکنش غربی ها مواجه شده است. برای آگاهی بیشتر از شاکله این موضوع به گفتگو با دکتر «سید هادی سید افقهی»، کارشناس و پژوهشگر مسائل سیاست خارجی پرداختیم که در ادامه می خوانید.

چرا ارتش در ترکیه اقدام به کودتا کرد؟

عثمانی ها از گذشته تا به امروز بسیار تلاش کرده تا از لشکر قدرتمندی بهره برند. توسعه طلبی قدرتمندانه و اقتدارگرایانه نیروهای مسلح ترکیه و روحیه آرمان گرایانه آن ها به قدری در زندگی مردم و بافت سیاسی قدرت در این کشور نهادینه شده بود که تا سال 2010، نظامی ها می توانستند بنا به تشخیص خود و بر طبق قانون اساسی، در شرایط بحرانی به طور مستقل در امور کشور دخالت کنند. اما اردوغان در سال 2010 برای تحکیم سلطه خود و افزایش نفوذ حزب عدالت، قدرت ارتش را محدود کرد. بنابراین نظامی ها بر اساس سه کودتای موفق گذشته، تصور کردند که می توانند در شرایط بحرانی حال حاضر این کشور نیز، اختیار امور را به دست گیرند.

شرایط بحرانی حال حاضر ترکیه نتیجه عملکرد اشتباه اردوغان و حزب عدالت و توسعه بوده، چرا که آن ها قصد داشتند بر اساس تئوری های عقل منفصل داوود اوغلو، شرایط در این کشور و در ارتباط با همسایگان را بهبود بخشند، اما نه تنها این اتفاق صورت نگرفت بلکه بحران ها در ترکیه رو به افزایش رفت. بدین معنا که محیط پیرامونی ترکیه اعم از روسیه، ارمنستان، آذربایجان و بحث عراق و سوریه به عنوان مهم ترین معضل منطقه به تهدیدی جدی برای ترکیه مبدل شدند. در داخل کشور نیز درگیری با احزاب رقیب از قبیل حزب لیبرال و کردها، نوع نامناسب برخورد با احزاب رسانه، به زندان انداختن مخالفان، همگی دست به دست هم داده تا ارتش شرایط را برای انجام کودتا مهیا ببیند. اما آنچه که به این امر سرعت بخشید، خروج انگلیس به عنوان حامی ورود ترکیه به اتحادیه اروپا، از این اتحادیه بود که مسئولان ترکیه را با یک ضربه سیاسی، امنیتی و اقتصادی به بدنه خود مواجه ساخت.

آیا آمریکا و غربی ها در انجام این کودتا نقش داشته اند؟

بله. این موضوع قوی ترین گمانه است. چرا که با بررسی اوضاع در زمان کودتا و پس کودتا در می یابیم که سران آمریکا، اروپا و رژیم آل سعود به شدت از شکست این کودتا خشمگین هستند. آن ها از یک طرف اصل کودتا را به عنوان یک حرکت غیر دموکراتیک محکوم می کنند اما این نگرانی در آن ها وجود دارد که اردوغان برای تصفیه حساب با مخالفان خود، قانون اعدام هایی که 10 سال پیش برای ورود به اتحادیه اروپا لغو کرده را مجدد احیا کند. به طور مثال رسانه های عربستان در ساعات اولیه کودتا، به حمایت از کودتاچی ها پرداخته و حتی پس از شکست آن، گوینده اخبار العربیه ناخودآگاه اعلام می کند که متأسفانه کودتا شکست خورد، اما بلافاصله آن را اصلاح می کند. بنابراین از نوع لحن و گفتار این گوینده می توان به جو حاکم بر رسانه های این کشورها پی برد.

این گمانه از آنجا شدت می گیرد که سران ترکیه پس از کودتا مدام به آمریکا اعلام می کند که طراح کودتا عبدالله گولن، رقیب اردوغان بوده و از آن ها مطالبه می کنند که اگر خواستار پایداری روابط خود در سطح دوستانه با ما هستید، باید وی را در اختیار ما قرار دهید، اما همگان می دانند که آمریکا هیچگاه دست به چنین اقدامی نخواهد زد.

شرایط کنونی ترکیه در پس کودتا چگونه ارزیابی می شود؟

دولت ترکیه به مردم خود تاکید دارد که در حال حاضر با یک صحنه و اقلیم جدید در عالم سیاست و تحولات منطقه رو به رو شده اند. همچنین آن ها از سرکوب کامل کودتا اطمینان نداشته چرا که، هنوز 42 بالگرد و چندین هواپیمای F16 مفقود هستند. اردوغان همچنان از شرایط حاکم بر کشور در وحشت بوده و از مردم درخواست داشته که با حفظ هوشیاری خود، آماده رخدادهای جدید باشند.

با وجود تهدیداتی که دو طرف ماجرا همچنان برای هم دارند، بعید به نظر می رسد که بتوان این موضوع را پایان یافته تلقی کرد. چرا که در کنار این کودتا، اتحادیه اروپا و آمریکا نیز به بهانه بازگشت احتمالی ترکیه به قانون اعدام های گذشته، همواره تهدید می کنند که اجازه عضویت در اتحادیه اروپا را به آن ها نخواهند داد.

آیا امکان کودتای مجدد وجود خواهد داشت؟

بله. اما در حال حاضر نمی توان حجم و تاریخ بروز این اتفاق را پیش بینی کرد. چرا که این موضوع بستگی به عوامل مختلفی دارد. ابتدا باید دریافت که آیا آمریکا پشت این ماجرا بوده، اگر پاسخ بلی است، در پی به دست آوردن چه هدفی از انجام این

کودتا بوده است. آیا آن‌ها قصد داشته‌اند که رژیم حاکم و شخص اردوغان را حذف کنند یا قصد تهدید وی را داشته‌اند. در حال حاضر برای بسیاری از این گمانه‌زنی‌ها پاسخ مشخصی وجود ندارد، چرا که اطلاعات دقیقی مبنی بر اینکه آمریکا قصد ادامه این جریان را دارد یا خیر، در دست نیست. بنابراین باید منتظر ماند و دید که آیا اردوغان متوجه خشم اروپا، آمریکا و رژیم آل سعود در مورد رویکرد جدید خود نسبت به بحران سوریه خواهد شد یا خیر.

تصور بسیاری از کارشناسان بر این است که بحران ترکیه تمام نشده، بلکه این کودتا سر آغاز بحران‌های دولت اردوغان است. چرا که انسجام و استحکام داخل ترکیه که طی سالیان اخیر مشاهده می‌شد، در حال حاضر شکننده‌تر از هر زمان دیگری شده است. به اعتقاد بسیاری اگر این شکنندگی در قالب تضادهای حزبی، درگیری و رقابت‌های سیاسی داخل پارلمانی بود، آنقدر موضوع قابل توجهی نبود که حضور نیروهای مسلح در زمینه کودتا در هر کشور، نشان‌دهنده اوضاع وخیم داخلی آن و نبود امنیت در آن کشور است. بنابراین اگر اردوغان بخواهد با وجود زخم ایجاد شده در قوای مسلح ترکیه، قانون اعدام را بر اساس یک رفراندوم احیا کند تا افرادی را که در قوه قضاییه و در نیروهای امنیتی و انتظامی ارتش حامی مخالفین هستند را مجازات کند، اوضاع ترکیه بسیار خطرناک می‌شود. چرا که تعداد مخالفین شامل 8 یا 9 هزار نفر شده که بسیاری از این افراد دارای رتبه‌های بالا در حاکمیت کشور هستند. بر اساس برخی شایعات وی قصد دارد که در قوه قضاییه 2700 قاضی را عزل، بازداشت یا اعدام کند، چرا که آن‌ها افراد دولت موازی هستند.

در حال حاضر تمام نظرات اردوغان و وزیرایش بر این محور متمرکز شده که باید نفرت دولت موازی در این کشور از بین بروند. منظور از این امر، جلوگیری از فعالیت و حضور طرفداران عبدالله گولن به عنوان رهبر دولت موازی در داخل حزب حاکم است. بنابراین آن‌ها اعتقاد دارند که باید به هر روشی اعضای دولت موازی را از بین ببرند، اما اردوغان باید بداند که نمی‌تواند این کودتا و تأثیرات آن را با اعمال رویکرد فیزیکی و اعدام از بین ببرد و هر اقدامی در این راستا در وهله نخست ضربه محکمی را به ساختار کشور ترکیه وارد خواهد کرد.

آیا حمایت ترکیه از داعش زمینه بی‌ثباتی در این کشور را فراهم کرده است؟

بله. دخالت ترکیه در تحولات منطقه، ورود مستقیم به خاک عراق، حمایت از تروریست‌های جبهه النصره و داعش و آزاد گذاشتن تردد تروریست‌ها از مرز 900 کیلومتری مشترک ترکیه و سوریه، زمینه‌های بی‌ثباتی در ترکیه را نیز فراهم کرده است. اردوغان به سادگی نمی‌تواند از باتلاقی که خود به وجود آورده، رهایی یابد. البته نخست‌وزیری که به تازگی بر کار نهاده پیشنهادات مناسبی را در اختیار وی قرار می‌دهد. به طور مثال عذرخواهی اردوغان از روس‌ها و اعلام اینکه حاضر است تمام خواسته‌های روسیه در این زمینه را برآورده سازد و یا حتی اعلام قرار گرفتن در کنار ایران و روسیه برای انجام اقدامات لازم برای حل بحران سوریه، از توصیه‌های نخست‌وزیر جدید اوست. چرا که وی به خوبی از میزان بحران موجود در ترکیه آگاه است. البته که آمریکا، اروپا و عربستان نیز با آگاهی از این موضوع فشار خود بر دولت ترکیه را افزایش داده‌اند و با انجام اقدامات تروریستی از قبیل انفجار در فرودگاه آتاتورک به سران این کشور اعلام نموده‌اند که نباید حمایت‌های خود از داعش را کاهش دهند. چرا که تا به امروز اگر حمایت‌های ترکیه از داعش نبود، آن‌ها به سرعت نابود شده بودند.

ایران و دیگر کشورهای منطقه نیز نباید اجازه فروپاشی حاکمیت در ترکیه را بدهند، چون وقوع چنین اتفاقی به ضرر امنیت ملی ما و همچنین به ضرر ملت ترکیه خواهد بود. فروپاشی دولت ترکیه باعث تقسیم و تجزیه این کشور به بخش‌های اسلامی، لیبرال و علوی‌ها خواهد شد و این موضوع، همان برنامه ایست که غربی‌ها برای تمام منطقه در قالب خاورمیانه بزرگ پیش بینی کرده‌اند. لذا حمایت ایران از دولت منتخب و مشروع و قانونی ترکیه و محکومیت کودتا، حرکتی هوشمندانه از سوی مسئولان ایران است.

آیا ورود ترکیه به موضوع حل بحران سوریه، به حل بحران کردها در این کشور نیز کمک می‌کند؟

بله. کردها اهل معامله هستند. سران ترکیه باید بدانند که بخشی از کردها در آمریکا و بخشی دیگر در روسیه مشغول فعالیت هستند و این هم‌اورد پنهان میان روسیه و آمریکا بر سر کردهای ترکیه همچنان ادامه دارد. چرا که بعد از سرنگونی هواپیمای سوخو 24 توسط ترکیه، روسیه به مرور به حزب کارگر کردستان ترکیه نزدیک شد و سلاح‌های مرگبارتری را در اختیار آن‌ها قرار داد، تا فعالیت‌های آن‌ها گسترش یابد. بنابراین اگر اردوغان بتواند ارتباط خود با سازمان‌های تروریستی را قطع کند، می‌تواند با تمرکز بالاتری به مبارزه با کردها پرداخته و با آن‌ها به توافق برسد.

ترکیه چگونه می‌تواند حمایت‌های خود از گروهک‌های تروریستی را کاهش دهد تا از گزند دولت‌های غربی در امان باشد؟ در حال حاضر 80 درصد کمک‌های ارسالی به تروریست‌ها از مرز ترکیه صورت می‌گیرد. مرز ترکیه و سوریه محل بحران بوده و بخش عمده تسلیحات و نفرتانی که قصد حمایت از داعش را دارند، از طریق خاک ترکیه وارد سوریه می‌شوند. اردوغان از جریان‌های جبهه النصره و احرار الشام به سبب رویکرد اخوان المسلمینی آن‌ها، حمایت کرده و مقر اصلی اعتلاف ملی معارضین بشار اسد را نیز در ترکیه قرار داده است. همچنین بیشتر شبکه‌های در اختیار تروریست‌ها، از ترکیه پخش می‌شوند.

بنابراین حجم گسترده و متنوع حمایت‌های ترکیه از تروریست‌های سوریه، نمی‌تواند به طور ناگهانی قطع شده، چرا که با قطع این حمایت‌ها مورد حمله تروریست‌ها قرار خواهند گرفت. لذا باید با یک شیب ملایم و با کمک ایران و روسیه و انجام نوعی تفاهم‌نامه با دولت سوریه، این جریان به گونه‌ای مدیریت شود تا در صورت توافق ترکیه با جبهه مقاومت، آن‌ها از گزند تروریست‌ها و حامیان آن‌ها در امان باشند.

با توجه به اتفاقات اخیر، آیا حل بحران سوریه نزدیک است؟

در این ارتباط ظاهراً میان اردوغان و پوتین تفاهم‌های اولیه صورت گرفته که ترکیه به مرور از دخالت‌های خود در بحران سوریه بکاهد. چرا که برای ترکیه بسیار پر هزینه خواهد بود اگر بخواهد به طور ناگهانی دست از دخالت‌های خود در بحران سوریه بکشد. آنچه مشخص است، پس از کودتای صورت گرفته در ترکیه، دیگر آن‌ها تهدید جدی برای تحولات سوریه نخواهند بود.

در حال حاضر حلقه محاصره در حلب تکمیل و جاده کاستلو تصرف شده و ارتباط گروهک‌های تروریستی با خارج از استان حلب قطع شده است. نیروهای مسلح سوریه گام به گام و با پوشش هوایی روس‌ها رو به جلو در حال حرکت هستند. شنو‌هایی که از تروریست‌ها صورت گرفته، نشان می‌دهد که آن‌ها فریاد می‌زنند جاده کاستلو در اختیار نیروهای سوری قرار گرفته و در محاصره کامل هستند. روسیه، ایران، حزب الله نیز در این زمینه یک مرتبه از آمریکا فریب خورده و دیگر تن به آتش بس نخواهند داد. این بار به طور قطع کار یک سره شده و گروهک‌های تروریستی در منطقه نابود خواهند شد.

منبع: نشریه طلوع زاهدان